

UNG PÅ TRODS

PLADS TIL UNGELIV I ASYLSYSTEMET

**Budskaber fra børn og unge
i det danske asylsystem
2023**

 **UNGDOMMENS
RØDE KORS**

Pludselig var jeg en flygtning.

Min stemme kan være et vækkeur, der kan få folk til at se verden og flygtninges skæbne anderledes.

Min historie kan være et lille skridt til at opnå, at vi sammen kan skabe en bedre verden.

Rozina, 17 år, flygtet fra Afghanistan til Danmark i 2021

INDHOLDSFORTEGNELSE

PLADS TIL UNGELIV I ASYLSYSTEMET	4
BØRN OG UNGE I DET DANSKE ASYLSYSTEM	5
FEM ANBEFALINGER TIL EN UNGEREFORM AF ASYLSYSTEMET	6
Mere stabilitet i hverdagen	7
Ensartet behandling af alle asylansøgere	8
Ret til privatliv og ungeliv	9
Adgang til uddannelsesrettede tilbud og beskæftigelsestilbud	10
Adgang til fællesskaber og brobygning ud til det øvrige samfund.....	11
DET HANDLER OM MEDMENNESKELIGHED	12
Sådan er oplægget blevet til	12

Plads til ungeliv i asylsystemet

Hver uge besøger frivillige fra Ungdommens Røde Kors asyl- og udrejsecentre rundt om i Danmark for at lave sociale aktiviteter med de børn og unge, der bor her. Børn og unge, der er ankommet til Danmark og bruger en del af deres barne- og ungdomsliv i asylsystemet. For nogle er det måneder – for andre er det flere år.

Desværre oplever vi et system, der ikke giver gode muligheder for at have et almindeligt ungdomsliv. Vi hører fortællinger om børne- og ungdomsliv, der går helt i stå, mens man befinder sig i den usikre ventetid og venter på afklaring om sin fremtid.

Vi oplever faktisk, at alt for mange børn og unge i asylsystemet mistrives – ikke kun på grund af de traumatiske oplevelser, de er flygtet fra, men også fordi livet på et asylcenter ikke giver gode muligheder for at være helt almindelig ung med udfoldelse og udvikling.

Derfor er der brug for en Unge-reform på asylområdet. En reform af asylsystemet, der sikrer plads til ungdomsliv. Sammen med flere end 60 børn og unge, der har oplevet det danske asylsystem indefra, har vi udviklet fem konkrete forslag til en sådan reform. Vi har samlet forslagene i dette oplæg, som vi kalder *Ung på Trods*.

Et nyt kapitel til en nødvendig Unge-reform i Danmark

Ungdommens Røde Kors udgav i 2022 et oplæg til en socialpolitisk Unge-reform med fokus på bedre forhold for unge, der har været i psykiatrien, i anbringelse eller i fængsel. Den indeholder 11 konkrete forslag, udviklet sammen med unge, der har oplevet den svære overgang fra barn til voksen i systemets institutioner. Reformen skal tage over, hvor "Børnene Først"-reformen slipper, så ingen bliver tabt i systemet, bare fordi de fylder 18 og pludselig er "voksne".

Med dette dokument, du sidder med i hånden netop nu, tilføjer vi endnu et nødvendigt kapitel til vores oplæg til en Unge-reform. Denne gang med fortællinger og budskaber fra børn og unge i det danske asylsystem.

At lave sådan en reform giver kun mening, hvis vi lytter til dem, det hele handler om. Budskabet fra os og flere end 60 børn og unge i asylsystemet er klart: Dit liv skal ikke gå i stå, bare fordi du er på et asylcenter. Giv plads til ungeliv i asylsystemet.

Med vores oplæg til en Unge-reform af asylsystemet giver vi her de unges eget bud på, hvordan vi som samfund kan gøre det nemmere at være barn og ung, mens man er i det danske asylsystem, samt forbedre overgangen fra centrene til livet udenfor.

Tak fordi du læser med!

På vegne af Ungdommens Røde Kors
Landsstyrelsen
2023

Børn og unge i det danske asylsystem

I Ungdommens Røde Kors møder vi børn og unge i det danske asylsystem hver eneste uge. Vi ser, at unge, der har været på flugt og er endt i asylsystemet, ofte har en utrolig modstandskraft, handlekraft og livserfaring. De har været nødt til at tage stort ansvar, og de er i mange tilfælde familiens leder. Det er både et enormt pres og en enorm styrke. Det skal de støttes i.

Desværre har uvisheden for deres fremtid samt de begrænsninger, de unge møder i asylsystemet, store konsekvenser for deres selvopfattelse og deres handlerum. De unge oplever, at deres liv er sat på pause, og at de ikke ved, hvor de kan finde startknappen igen. I de værste tilfælde nedbryder tiden i asylsystemet de unge og deres muligheder for at blive bidragsydende mennesker i det land eller lokalsamfund, de befinder sig i nu og i fremtiden.

I Ungdommens Røde Kors mener vi ikke, at dit ungdomsliv skal gå i stå, fordi du bor på et asylcenter. Tværtimod skal ventetiden udnyttes konstruktivt, så du som ung på asyl- og udrejsecentre – og i en sårbar periode af dit liv – styrkes i dit potentiale og har mulighed for at opbygge handlekraft og en omgangskreds, der kan lede til både øget selvværd og konkrete muligheder for at skabe positiv, lokal forandring for dig selv og for andre. Det er der desværre langt fra altid mulighed for i dag.

Derfor er vi til stede på landets asyl- og udrejsecentre med ung til ung-aktiviteter og med ture ud fra centrene for at besøge lokalsamfundet. Aktiviteterne skaber et tiltrængt frirum for unge i en ventetid med stor usikkerhed. Her er mulighed for bare at være helt almindelige unge sammen, mens problemerne kan træde i baggrunden for en stund. Derudover er vores aktiviteter med til at bygge unge mennesker op, og der er mulighed for at erhverve sig nye kompetencer, få erfaring, møde ligesindede i positive fællesskaber og opleve gode, stærke rollemodeller.

Hvis vi som samfund skal gøre asylsystemet til et bedre sted at være ung, skal vi lytte til de unge, der har mærket systemet på egen krop. Derfor har vi sammen med flere end 60 børn og unge, vi møder i vores aktiviteter i asylsystemet, udviklet et oplæg til en Unge-reform af asylsystemet med personlige budskaber og fem konkrete, politiske forslag. Her peger de unge selv på udfordringer og kommer med løsninger til et bedre asylsystem.

Børnene og de unge har forskellige liv og forskellige oplevelser. De problemer, de kæmper med, er komplekse og ikke altid ens. Men mange udfordringer og temaer går på tværs af deres fortællinger. Oplægget er inddelt i fem temaer, som du finder et kort overblik over på de følgende sider. Efterfølgende uddybes temaerne sammen med personlige beretninger.

De unge i asylsystemet har selv overrakt dette politiske udspil til relevante politikere.

Fem anbefalinger til en Unge-reform af asylsystemet

1. Mere stabilitet i hverdagen

- Flytning af børn og unge mellem centre bør undgås eller begrænses til et minimum og altid tage udgangspunkt i den enkeltes situation.
- Ventetid i asylsager skal ikke være spildtid for børn og unge. Der skal altid være mulighed for uddannelsesrettede tilbud eller beskæftigelsestilbud – uanset din juridiske status.
- Usikkerhed og midlertidighed i børn og unges liv bør begrænses så vidt muligt.

2. Ensartet behandling af alle asylansøgere

- Skab ens forhold for alle børn og unge på centre uanset nationalitet.
- Skab ensartede tilbud til alle børn og unge uanset nationalitet.

3. Ret til privatliv og ungeliv

- Alle asylansøgere, der fylder 18 år, skal have ret til eget værelse på centret, de bor på, så de ikke nødvendigvis skal bo sammen med den øvrige familie.
- Det skal være en ret at forsamle sig med andre unge og få et ungerum til dette formål på centret.

4. Adgang til uddannelsesrettede tilbud og beskæftigelsestilbud

- Børn og unge skal sikres muligheden for at deltage i uddannelse – også i overgangene i asylsystemet eller ud i det øvrige samfund.
- Strukturelle barrierer, som hindrer deltagelse i undervisning (eksempelvis udgifter til transport) skal minimeres. Fx gennem oprettelse af puljer.
- Alle unge skal sikres muligheden for at gå på en (ungdoms)uddannelse. Efter endt folkeskole, når man fylder 17 år, skal man sikres mulighed for at fortsætte i uddannelsessystemet.
- Unge skal sikres mulighed for ro til læsning af lektier på centret. Fx på bibliotek og/eller stille-læserum.
- Der skal sikres mulighed for aktivering af unge i asylsystemet og på udrejsecentre.

5. Adgang til fællesskaber og brobygning ud til det øvrige samfund

- Børn og unge i asylsystemet skal sikres adgang til fællesskaber uden for centrene. Fx i foreningsliv og klubber.
- Fra asylcentre skal der brobygges til civilsamfundet, som stiller tilbud til rådighed for børn og unge.
- Alle børn og unge skal tilbydes mentorforløb, når de flytter mellem centre eller fraflytter asylcentre.
- Unge i asylsystemet skal have muligheden for at bidrage som frivillige til civilsamfundets indsatser på og uden for asylcentre – uanset din juridiske status.

1. Mere stabilitet i hverdagen for asylansøgere

Mange asylansøgere på landets asyl- og udrejsecentre bor på centrene i lange perioder, mens de venter på, at deres asylsag bliver afgjort. For nogle drejer det sig om flere år – om en hel barndom eller et helt ungdomsliv. Mange unge fortæller os om følelsen af en permanent tilstand af midlertidighed og ventetid. Derudover oplever mange beboere at skulle flytte fra center til center adskillige gange i processen.

Jeg er 20 år, men jeg føler mig som en på 40. Det er meget stressende ikke at vide, hvad der skal ske, mens ens sag bliver behandlet.

- Ali, 20 år, asylansøger fra Tyrkiet

For de unge betyder det midlertidig bolig, midlertidig identitet, midlertidig beskæftigelse, midlertidig uddannelse. Denne ”permanente” venteposition er med til at skabe mental mistrivsel, som kan føre til frustrationer, håbløshed og tab af identitet. Denne tilstand er nedbrydende, indskrænker ens handlerum og begrænser muligheden for at blive aktør i eget liv og medborger i et samfund.

Jeg var der bare. Dem der arbejdede der var søde, men de kunne ikke gøre noget. De legede nogle gange med os. Men vi var der stadig bare, og vi vidste ikke hvor længe. Vi fik ikke venner, fordi vi hele tiden troede, vi snart skulle af sted.

- Asylansøger fra Afghanistan

Vi hører, hvordan mange unge har mistet evnen til at udnytte egne kompetencer og ressourcer, da denne midlertidighed og mangel på stabilitet har set deres liv på pause.

Vi foreslår

- **Flytning af børn og unge mellem centre bør undgås eller begrænses til et minimum.**
- **Ventetid i asylsager skal ikke være spildtid for børn og unge, der skal være mulighed for uddannelsesrettede tilbud eller beskæftigelsestilbud.**
- **Usikkerhed og midlertidighed i børn og unges liv bør begrænses så vidt muligt.**

2. Ensartet behandling af alle asylansøgere

I 2022 vedtog Folketinget en særlov for flygtninge fra Ukraine, der kommer til Danmark som følge af konflikten i landet. Særloven sikrer direkte opholdstilladelse, direkte adgang til arbejdsmarkedet, uddannelse og privat bolig. Oplevelsen på asylcentrene er, at disse særlige vilkår har bidraget positivt til at sikre gode livsvilkår for nyankomne fra Ukraine.

Da jeg ankom til Danmark, var jeg bange for at møde en masse barriere, men jeg føler mig velkommen. Mine kontaktpersoner hos kommunen har været meget forstående for min situation og de ting, jeg er flygtet fra. Jeg var bange og rystede, da jeg kom fra Ukraine, så det var rart ikke at blive presset af systemet.

- Sonia, 20 år, asylansøger fra Ukraine

Derfor ser vi i Ungdommens Røde Kors gode muligheder i at lade os inspirere af de gode elementer i særloven, som skal gælde for alle børn og unge i asylsystemet og sikre ens forhold og tilbud for alle, så man har lige vilkår for at klare sig godt og trives.

Mens indholdet i særloven er positivt, hører vi dog, at de forskellige vilkår for forskellige grupper af asylansøgere har påvirket børn og unge i asylsystemet negativt – mange føler sig glemt eller tabt i systemet.

Alle ukrainerne fik tøj, mad og penge. De fik endda lov til at gå i skole med andre danskere. De vil ikke have mig her, fordi jeg er fra Afghanistan.

- Asylansøger fra Afghanistan

Vi foreslår

- Ens forhold for alle børn og unge på asyl- og udrejsecentre uanset nationalitet.
- Ensartede tilbud til alle børn og unge uanset nationalitet.

3. Ret til privatliv og ungeliv

En vigtig del af ungdomslivet er at have rum til at udvikle sig selvstændigt og opbygge sin egen identitet. Den mulighed er stærkt begrænset for unge, der bor på asyl- og udrejsecentre. Ofte bor hele familien sammen på et lille værelse, men når man fylder 18 år og dermed juridisk er voksen, burde man have mulighed for at få sit eget værelse. Det er et ønske, vi hører fra mange unge asylansøgere.

Nu bor vi i en lille lejlighed på 20 m2 til hele familien. Jeg fylder snart 18, så det ville være rart, hvis jeg kunne have haft mit eget værelse.

- Bohdan, 17 år, asylansøger fra Ukraine

Derudover mangler mange unge på centrene et sted at forsamle sig i et ungdomsfællesskab. Der mangler deciderede ungerum, hvor der er mulighed for bare at være helt almindelige unge sammen. Mange steder er unge henvist til klasselokaler eller andre midlertidige opholdsrum, de kan låne om aftenen. Det er ikke de optimale rammer for at skabe et fristed for unge, som er nødvendige i en svær periode af ungdomslivet. Vi hører fx om unge asylansøgere, der ikke har mulighed for at invitere venner på besøg – de har ikke noget sted at være.

Jeg var et barn. Næsten. Men jeg blev hurtig voksen. Jeg kom alene hertil uden voksne, og på Kærshovedsgård skulle jeg være voksen, fordi det ikke var noget for børn.

- Omar, 26 år, kurdisk asylansøger fra Syrien

Vi foreslår

- **Alle asylansøgere, der fylder 18 år, skal have ret til eget værelse på centret, de bor på, så de ikke nødvendigvis skal bo sammen med den øvrige familie.**
- **Ret til at forsamle sig med andre unge og at få et ungerum til dette formål på centret.**

4. Adgang til uddannelsesrettede tilbud og beskæftigelsestilbud

Mulighed for uddannelse og beskæftigelse er et vigtigt for alle i de formative ungdomsår. Men at være i asylsystemet er en kompleks fase, der alt for ofte spænder ben for den enkeltes adgang til uddannelses- og beskæftigelsestilbud. Det får konsekvenser for ens muligheder i resten af livet.

I Ungdommens Røde Kors møder vi mange unge, der ønsker at komme i gang med en uddannelse eller komme i et beskæftigelsestilbud, men som bliver bremset af u hensigtsmæssige teknikaliteter i asylsystemets indretning. Vi mener, det er helt skævt, når systemet står i vejen for unges uddannelse og derfor fremtidige muligheder i voksenlivet. Ydermere kan man pege på, at hvis den enkelte får opholdstilladelse i Danmark, er de med en igangværende uddannelse allerede godt i gang med at blive integreret. Og hvis de skal udrejse, vil de kunne anvende tilegnede kundskaber, uanset hvor de ender, og hvad deres fremtid bringer. Og for mange venter en svær fremtid.

Vi taler både med unge, hvor det er logistiske eller økonomiske barrierer, der står i vejen for, at de kan deltage i undervisning, og med unge, der på grund af gældende lovgivning mister adgangen til uddannelsesmuligheder, når de fylder 18 år.

Da min veninde fyldte 18 år, ville hun ikke fejre sin fødselsdag. Det var en sorgens dag. Jeg bliver snart selv 18 år. Det eneste, jeg ønsker mig, er at få lov at fortsætte i 2. HF efter sommerferien.

- Negir, 17 år, asylansøger og HF-studerende fra Iran

Derudover ser vi, at indsatser med beskæftigelses- eller uddannelsesrettet fokus sjældent målrettes de mest udsatte unge i asylsystemet, hvor der ellers er stort behov for support for at sikre deltagelse og kontinuitet.

Vi foreslår

- **Børn og unge skal sikres muligheden for at deltage i uddannelse – også i overgangene i asylsystemet eller ud i det øvrige samfund.**
- **Strukturelle barrierer, som hindrer deltagelse i undervisning (eksempelvis udgifter til transport), skal minimeres. Fx gennem oprettelse af puljer.**
- **Alle unge skal sikres muligheden for at gå på en (ungdoms)uddannelse. Det skal gælde uafhængigt af, om man er over eller under 18 år, og uafhængigt af om man selv eller ens forældre samarbejder om hjemsendelse.**
- **Unge skal sikres mulighed for ro til læsning af lektier på centret. Fx på bibliotek eller stille-læserum.**
- **Der skal sikres mulighed for aktivering af unge i asylsystemet og på udrejsecentrene.**

5. Adgang til fællesskaber og brobygning ud til det øvrige samfund

En udfordring, vi hører fra mange unge i asylsystemet, er manglende adgang til det omkringliggende samfund samt til fællesskaber. Når man som ungt menneske afskæres fra givende fællesskaber som ligeværdig aktør, har det stor betydning for ens udvikling og identitetsdannelse. Derfor er adgangen til foreningslivet og fællesskaber i det omkringliggende samfund afgørende elementer for at blive en aktiv medborger.

Alle unge har brug for fællesskabende aktiviteter, som giver mulighed for at møde andre unge, man kan spejle sig i. Som kan give en tro på, at samfundet vil en.

Mange unge i asylsystemet fortæller videre, at de føler sig ensomme og alene i overgangen fra asylcentret og ud i kommunerne – ud i “den virkelige verden”. De oplever at blive sendt ud til en tilværelse, de ikke kender til, og hvor de ikke kender nogen.

Ingen elsker mig, ingen vil have mig her, og ingen vil hjælpe mig. Jeg kan ikke finde ud af noget, og jeg får ikke lov til noget. Ingen vil være sammen med mig, eller også må de ikke være sammen med mig. Jeg måtte kun være på centret med min familie.

- Asylansøger fra Afghanistan

Derfor skal der sikres adgang til fællesskaber og brobygning til samfundet uden for asylcentre. Det giver mulighed for at tilegne sig konkrete kompetencer, erfaringer og netværk. Vores forslag skal både sikre ungefællesskaber på asylcentre og ude i samfundet.

Vi foreslår

- **Børn og unge i asylsystemet skal sikres adgang til fællesskaber uden for centrene. Fx i foreningsliv og klubber.**
- **Fra asylcentre skal der brobygges til civilsamfundet, som stiller tilbud til rådighed for børn og unge.**
- **Børn og unge skal tilbydes mentorforløb, når de flytter mellem centre eller fraflytter asylcentre.**
- **Unge i asylsystemet skal have muligheden for at bidrage som frivillige til civilsamfundets indsatser på og uden for centrene – også selvom de er afviste asylansøgere.**

Det handler om medmenneskelighed

Flygtninge ankommer til Danmark og bliver en del af det danske asylsystem af mange forskellige årsager. Mange er flygtet fra krig, tortur, forfølgelse eller undertrykkende regimer og har ret til asyl og beskyttelse i Danmark. Andre får ikke ophold eller asyl i Danmark og indkvarteres på udrejsecentre. For de fleste gælder, at rejsen til Danmark har været lang, hård og ofte traumatisk. Det er ikke noget, nogen børn eller unge burde opleve i deres liv.

For Ungdommens Røde Kors handler det altid om medmenneskelighed. Vi forholder os ikke til den enkelte asylansøgers juridiske status – vi insisterer blot på, at alle skal behandles med medmenneskelighed, så længe de er i Danmark og er en del af det danske asylsystem. Det inkluderer mulighed for at udfolde, udvikle og udtrykke sig som et almindeligt ungt menneske.

I vores samtaler med de unge, som har levet og oplevet livet på et asyl- eller udrejsecenter og i asylsystemet, hører vi ofte om en oplevelse af at blive mødt primært som ”flygtning”. I Ungdommens Røde Kors mener vi, at alle skal behandles som medmennesker. Det kræver både politisk handling og at civilsamfundet får mulighed for at spille en rolle i de unges liv og får adgang til at være en del af det.

Ungdommens Røde Kors

Ungdommens Røde Kors er en selvstændig organisation under Røde Kors i Danmark og er Danmarks største humanitære ungdomsorganisation. Igennem vores 25 lokalafdelinger og 200 sociale aktiviteter over hele landet, skaber vores 3.000 unge frivillige fællesskaber for omkring 10.000 børn og unge. Ungdommens Røde Kors laver sociale indsatser for og med børn og unge i det danske asylsystem, fordi vi ser en gruppe af mennesker, der befinder sig i en udsat position og har behov for støtte i den givne situation.

Som flygtninge arbejder vi hårdt på at få et godt liv, og mange folk ved ikke nødvendigvis, hvad vi er gået igennem. Men når jeg er med Ungdommens Røde Kors, mærker jeg en fredfyldthed, for her skal jeg ikke bekymre mig. Her er jeg ikke alene, for de andre har oplevet det samme mig. Det er et fællesskab, som betyder noget.

- Ali, 20 år, asylansøger fra Tyrkiet

Hvordan er oplægget blevet til?

I løbet af 2021, 2022 og 2023 har vi gennem vores aktiviteter på landets asylcentre involveret flere end 60 børn og unge i udviklingen af dette oplæg til en Unge-reform af det danske asylsystem. De involverede børn og unge bor nu eller har tidligere boet på asylcenter og udrejsecentre.

Involveringen er sket gennem dybdegående interviews enkeltvis og i grupper med flere end 20 børn og unge, gennem workshops i storytelling og formidling af personlige historier med flere end 40 unge, gennem debatter på Folkemødet i 2022 og 2023 og gennem samtaler i hverdagen på vores sociale aktiviteter på fem asylcentre og udrejsecentre landet over.